

M. l. 286^a
nicht verhebet
nicht PK

1) Rinowius, Joh.

nebst 21 - 40)

(No. 31 enthält
allein 20 Dissertationen)

2 mit Widmungen
an Ludolph

38

DISPUTATIO THERA-
PEVTICA

De

Ms 286a

VENÆ SECTIONE.

Seu de

LEGITIMIS SANGVINIS

EX VENA MITTENDI
SCOPIS.

Quam

Sub auspicijs

Dei ter Opt: Max.

In Illustri Academia

Francofurtana

PRÆSIDE

HENNINGO ARNISÆO

MED. D. & PP.

Publicè tuendam suscipit

Die 16. Februar.

MARTINUS GOSKY

L. Silesius.

*In auditorio Philosophorum majori
manè hora 7.*

Typis Nicolai Voltzij exscripta.

ANNO 1611.

VIRIS

Nobilissimis, Clarissimis, Excellentissimis,
doctrina & longo rerum usu
celeberrimis

D. IOHANNI MENCELIO.

D. BALTHASARI CARISIO.

&

D. IOHANNI MYLIO.

D. ABRAHAMO MACHFRADIO

Jllis
Reipubl. Glogov.

His
Reipubl. Lignic.

Philosophis ac Medicis Doctoribus
ordinarijs solertissimis.

NEC NON

Viro Clarissimo, Consultissimo

D. IOHANNI BREITHORIO

J. C. & Poëta Nobil, Curia Regia
Glogov. ab Ep. &c.

D. Patronis & Promotoribus suis & affini omni reveren-
tia & observantia cultu æternum
honorand.

Themata hac Medica publica.

D. D. D.

Respondens.

THESIS I.

Rasistratus olim, proximi-
 qvè ejus ætati discipuli, si Galeno
 credimus in utroq; contra Erasist. &
 Erasistrata: libro, quorum vomitus
 hodiè resorbent nonnulli, qui
 sub nomine Paracelsicorum &
 prætextu nunquam satis lauda-
 tæ Chymix à dogmaticorum
 scholis, secessionem faciūt, Ve-
 næ sectionem partim prorsus
 damnabant, frigidis quibusdam ratiunculis moti, quas e-
 narrat Gal. cont. Erasist. c. 2. partim non nisi parcissimè & su-
 perstitiosè adhibebant, quibus è contrario sese constituunt
 ex recentioribus quidam, in omni magno periculo, vel præ-
 sente, vel imminente, venam sine discrimine tundentes,
 quemadmodum trimulis pueris, astmaticis tabidis, quo-
 vis gravi dolore, in quacunq; parte, quacunq; de causa op-
 pressis, Parisijs sanguinem mitti conspeximus.

2. Cum autem utrosq; aberrare certum sit, & *Capita dispu-*
 generosis præsidijs non liceat uti, nisi cum præsentaneo pe- *tationis.*
 riculo, si citra methodum, aut cum præsentaneo commo-
 do, si ex præscripto artis adhibeantur, ut quæ de sanguinis
 missione Medico tradenda censet Gal. de rat. cur. per sing. miss.
 c. 1. ordine & diligenter explicemus, duo nobis tractanda
 proponemus: Inventionem ejus artificiosam, sive Metho-
 dicam, & legitimam administrationem, memores præcepti
 Galenici: Maximam partem curationis consistere in reme-
 diorum inventione, & recta eorundem administratione,
 Inventionem quidem hac disquisitione absolvemus: admi-
 nistrationem aliò reservaturi.

3. Invenire autem Methodo nihil aliud est,
 quàm per indicationes ab indicantibus procedere ad indi-
 cata, cui opponit Galenus inventionem per experientiam
 solam, occultis morbis, quiq; sint à tota substantia, pro-
 priam

usus priam *6. de simpl. med. fac. c. 1. lib. 9. c. 8. lib. 11. c. 30. 13. Meth. c. 6.*
Vene sectionis Cum autem, ut alia medicamenta, ita & venæ sectio adhi-
per accidens. beatur aut per se, aut propter aliud & per accidens, de sco-
pis ejus hic considerandum, à quibus indicatur effectus
ejus per se, non per accidens. Nam in febribus putridis a-
perimus interdum venam propter refrigerationem & even-
tilationem putrescentis humoris: aut quia deobstruere non
licet, sanguinis copia non imminuta: *8. Method. c. 4.* in prin-
cipio morbi, crudo adhuc existente humore, ex præscripto
Hippocr. *2. Aphor. 29.* sanguinem mittimus, ut natura, ratio-
nem assignante Galeno *ibid. & 8. Meth. c. 4.* in progressu resi-
duum melius concoquat. Quin etiam ligni potionem, aut
alia calida medicamenta propinaturi, prius evacuamus san-
guinem, qui non redundabat, ne sc. incendatur. Sic in ni-
mia hæmorrhagia, ut revellamus à parte læsa, quando miti-
ora revulsoria nihil profunt, aperta vena sanguinem, jam
præter modum effusum, evacuamus, *3. in 1. Porrb. 53.* nulla
Methodo ad id inducti, sed necessitate coacti. Verum in
omni consideratione, quod per se intenditur, separandum
ab eo, quod per accidens.

4. Per se autem, dum venam aperimus, inten-
dimus sanguinem evacuare, adeò, ut hinc statim pateat, si-
ne sanguinis redundantia, evacuationem exigente, venam
aperiri nunquam debere, quod pluribus in locis indicat
Galenus *de const. art. c. 19. 6. Aph. com. 47. 4. Meth. c. 6. 13. Meth.*
c. ult. de cur. rat. per sang. miss. c. 3. 4. 7. & ubicunq; alias docet,
si humorum aliquis qualitate peccet, purgatione, si sangvis
quantitate, phlebotomia opus esse. Ex naturâ enim indi-
Venæ sectio e- cantium & indicatorum illud necessariò infertur, quia,
vacuat san- cum mutuò sibi opponantur, quandoquidem propriè lo-
guinem quan- quendo, contraria tantum curentur contrarijs, evacua-
titate peccan- tio non potest ab alio indicari, quàm quod redundat & su-
tem. perfluit.

5. Ideoq; venæ sectio nequit accenseri reme-
dijs curativis, sed præservativis, quia respicit causam, videli-
cer

et sanguinem, nec ab affectu indicatur, quia morbi tantum indicant contraria, calidi frigida, superficies exasperata levigantia, soluta continuitas consolidantia, &c. Verum *Venæ sectio est remedium* venæ sectio morbi nulli generi adversatur, & proinde nec à *præservativum* morbo, quatenus tali requiritur, imò ne quidem à magnitudine ejus, nisi & magnitudinem remedij ab ipso remedio distingvamus, quod diligenter faciendum est, ut quæ Galenus 4. Meth. c. 6. in pr. ex Hipp. tex. 19. lib. 4. de rat. vict. in acut. solerter & accuratè explicat, dextrè intelligamus. Magnus enim morbus, quantum ex sua natura, nihil indicat, nisi magnum remedium, seu ut ait Hipp. 1. Aph. 6. *Ἐς τὰ ἐξ αὐτῶν νοσήματα, αἱ ἐξ αὐτῶν ἰεργασίαι εἰς ἀκριβεῖς, καὶ ἀλγος*

6. Interim Galenus de cur. rat. per ven. sect. c. 13. morbi magnitudinem cum virium robore, primos mittendi sanguinis scopos statuit, quod repetit com. 4. de vict. rat. *Dubia Galeni* tex. 19. ubi ex autoritate Hippocr. addit ætatem florentem, *sententia.* & in si. aëris qualitatem, ut & 11. Meth. c. 14. In 4. autem Meth. c. 6. ait: *Si valens morbus sit cum virium robore, nemo est, qui sanguinem non mittat, qui utiq; in artis operibus sit exercitatus.* Imò & in hoc loco c. 8. de rat. cur. per ven. sect. citra plenitudinem demonstrat venam secandam esse, initio Phlegmones, quæ aut propter ictum, aut propter dolorem, aut partium debilitatem provenit: quibus verbis tria asserit apprimè dubia, & ijs, quæ proponere cepimus, non obscure contraria, tum quod magnitudinem morbi inter scopos venæ sectionis primo loco numeret, & horum incertum proponat numerum, cum unius non sit nisi una indicatio, sicut ubiq; asserit, 2. Meth. 13. 9. Meth. 12. & in libr. de opt. sect. ad Thrasyb. probat ex eo, quoniam unum tantum uni adversatur, tum etiã quod absq; sanguinis redundantia sanguinem mitti velit, quod fieri non posse supra, tanquam principium, præsupposuimus.

7. Ut autem hæc ordine declarem & verum *Vacuatio non* scopum venæ secandæ inveniamus, prænotandum ex Gal. *indicatur nisi* 11. Meth. 13. *vacuationem indicari à multitudine: Item, Omni- à plenitudine.*

*um vacuationum unam communem intentionem & scopum esse humo-
rem superabundantem, ut idem ait 4. Aph. com. 2. Evacuatio
autem, cum sit genus phlebotomiæ, purgationis, inediæ,
&c. ubi non indicatur, ibi nec specierum aliqua indicari
potest: sed tamen specierum oportet esse specialiores indi-
cationes, quia ut generale non indicat, nisi generaliter, ita
determinatis indicatis opus est indicantibus ejusdē ordinis
& proportionis. Sic enim ipse Galen. 1. Aph. 23. 4. rat. vict.
tex. 29. etiam si præsupponat magnum morbum cum viri-
um robore, distingui tamen vult, utrum pharmaco opus sit,
vel sanguinis missione, cujus distinctionis causas aperit 4.
de san. tuend. c. 4. 4. de rat. vict. tex. III. & passim alibi, quando
purgandum monet, si humor qualitate peccet, mittendum
sanguinem, si quantitate.*

*Magnus mor-
bus determi-
nat vacuatio-
nem ad vene
sectionem.*

8. Utrobiq; autem præsupponitur magnum mor-
bus, quia magnitudo morbi determinat speciem evacuati-
onis, sicut eleganter explicat Galen. 4. Meth. 6. Non statim,
inquit, si quis sanus adhuc, in plethora constitutus sit, sanguinem mitti
fas est. Alij satisfacit inedia, alij cibi parcitas, alij purgatio, vel fre-
quens balneum; alij sola exercitatio, vel multa frictio abunde fuit.
Quod etiam Hippocr. dicit 6. Epid. tex. 44. Impedit vene se-
ctionem dolor lateris, quando cruenta spuunt, ita interpretatur Ga-
len. Quando ex dolore lateris sanguis screatur, mitissimum apparet
morbum esse, in quo valido præsidio non utendum. Cum enim ma-
gnus morbus indigeat magno remedio, quale quidem est
purgatio & venæ sectio, utraq; determinatè ab illo indica-
tur, modò ex humoris peccato prius distinctum sit, utrum
purgandum, vel vena aperienda. Velle enim in quovis ma-
gno morbo, quod Medicis passim in ore est, & à quibusdam
etiam non sine ægrorum præsentaneo periculo in praxi ob-
servatur, ad venæ sectionem sine discrimine confugere, ni-
hil aliud est, quàm remedij generosi abusu miseros ægrotos
à minori malo agere in deterius, & ex fumo præcipitare
in ignem.

Quod

Quod enim Celsus ait: *libr. 3. c. 27. Si omnia membra vehementer resoluta sunt, sanguinis detractio vel occidit vel liberat*: id ita se habere ex prædictis intelligitur. Si enim ex sanguinis redundantia excitata sit obstructio, aut affluxus inde timeatur, cum emolumento aperitur vena: si, cum præsentis periculo, quia natura causæ reclamatur, etiam si magnus morbus sit. Tympaniam & Ascitem magnos morbos esse, nemo negaverit: At hos, inquit Galen. *4. de rat. vict. tex. 111. nemo per sanguinis missionem curare ausus est. Sola enim illa species, quam anasarca vocant, dum incipit interdum sanguinis missionem requirit, cum scilicet ex suppressis hæmorrhoidibus aut menstruis purgationibus, aut alia re quapiam, quæ repletionis causam afferat, inceperit.*

10. Pestilentes & magnas febres non tantum inter magnos sed maximos reponendas morbos magnitudo symptomatum suadet, delirium, cardialgia, syncope, alvi fluores colliquativi, & quod post primum statim diem vires ita destruant, ut vel ex hac unica de causa multi recentiorum venæ sectionem, si non ut prorsus mortiferam, tamen tanquam vehementer incommodam, damnent, ob quam Medicis Romanis in peste vires statim destruentem, ab ea jure abstinuisse scribit Galen. *de tib. bon. & mal. succ. c. 1. absq; quo licet fuerit, & vires in morbo tam maligno sibi constare possint, nec ex commotione humorum, inquinamentum intimius in viscera rapiatur, quanquam non aliter facilius homines contagio infici videmus, quam commoto ex metu sanguine: Tamen ex peste, quatenus tali, ad aperendam venam indicatio nulla præbetur, cum venenum aut propulsionem ad circumferentiam & partes debiliores, aut sui expugnationem per anidota exoptulet, quorum neutrum venæ sectio præstare potest, sed potius humorum commotione, virium dejectione & infecti sanguinis ad principium retractione malum augere.*

11. Tum demum verò tolerari potest venæ sectio, & pestis magnitudinem præcavere, quando sanguis redundat

An in peste & malignis febribus, variolis &c.

redundat unâ, & transpiratio ejus copiâ prohibetur, quæ
 ratio in periculis quoq; variolis & morbillis locum habet,
 ubi difficultatem auget crisis, nullo valido medicamento
 turbanda, si legitime à naturâ instituat, 1. Aph. 20. nisi for-
 tè natura mole humorum oppressa non videatur sustinen-
 dæ crisi sufficiens, cui à principio aliquid detrahendum
 censet Galen. 2. Aph. 29. 8. Method. c. 4. ut reliquæ expedi-
 tius à natura superentur, & cum commodo judicentur.
 Absq; humorum verò redundantia nullibi saniorum Me-
 dicorum quisquam venam aperuit in malignis. Nam Cal-
 vus & Crito, 3. Epid. 3. tex. 76. & 3. in lib. 1. tex. 26. quibus po-
 tuisse venam tundi censet Galen. ex inflammatione simul
 laborabant, sicut eandem excitant Carbunculi Epidemi-
 ci in Asia grassati, quorum curam auspicatur Galen. 14.
 Meth. c. 10. à sanguinis detractione. Aëtius ex sententia
 Ruffi, de pestis curatione agens lib. 5. c. 95. At his, inquit,
 quibus sanguis excedit, venæ sectio confert, quod totidem verbis
 repetit Paul. lib. 2. c. 36. & signanter Averr. lib. 7. Coll. c. 9.
 Phlebotomia in malignis febribus fieri non debet, nisi signa multi san-
 guinis appareant. Melius quippè eam institui, quando non subest alia
 malitia, quàm ex quantitate. Brevius Avic. lib. 4. f. 1. tr. 4. c. 4.
 Si materia vincens fuerit sanguinea, fiat phlebotomia.

An in quavis
 febre putrida.

12. Idem faciendum judicium de febribus pu-
 tridis, à quibus licet impendeat præceps periculum, ut præ-
 textit Jachin. in Apol. de acut. morb. cur. tamen venæ sectio
 per se non indicatur, sicut præsupponit Paulus, indistinctè
 inquiens: lib. 2. c. 18. in pr. τῶν διωάμεων ἰσχυρῶν ἔσῶν, πῶς
 ἴπὶ σηπεδόνι πυρέθλοντα. Φλεβοπηγητέον αὐτίκα, χωρὶς ἀπε-
 λίας τῆς κατὰ γαστέρα. quò trahuntur vulgariter verba
 Galeni ex 8. Meth. c. 4. & 11. Meth. c. 15. in pr. quæ brevitatis
 studio non affero. Nam idem 1. ad Glauco. c. 13. distinguens,
 quibus continuis febribus oppressis vena sit secanda, san-
 guineos describit per ruborem, venas eminentes & turgen-
 tem superficiem corporis, ut & Celsus lib. 2. c. 10. inquiens:
 Ergo vehemens febris, ubi rubet corpus plenaq; vena tument, sanguinis
 detractionem

detractionem requirit. Item, Omnes acuti morbi, qui modo non infirmitate, sed onere nocent. Apertissimè Avic. lib. 4. f. 1. tr. 2. c. 7. Si fuerit fortis, & illud, quod vincit, sanguis, aut cum humore, qui vincit, sanguis: tunc Phlebotomia magis convenit, & propriè cum urina rubet, grossa non citrina, ignea, ex qua timeatur post Phlebotomiam victoria cholerae & acuitas ejus.

13. Comprehendit autem his verbis rationem aliquam, jam à se prolata *lib. 1. f. 4. doct. 5. c. 20.* quod bilis subtrahendo freno effervescat, morbumq; faciat acutiorem, sicut pituita calore cum sanguine exhausto relinquitur crudior, qua de causa fortassè Mesue in Lethargo ab hoc remedio abstinuit. Ac constat ex dictis, cum Lethargus simplex originem trahat à pituita, nisi sanguis in inflammatione misceatur, ratione causæ & morbi sanguinem non mittendum, nisi exuperantia sanguinis majori affluxu majus minuetur periculum Pituita enim, ut viscidior est & crassior, ita tardius exit secta vena: De bile verò secus statuendum, quia præterea, quod tenuior sit sanguine & magis ad fluxum parata, minus quoq; à provida venarum natura retinetur. Ideoque cum tantum vel etiam plus bilis exeat quàm sanguinis, nequit dici, quod bili frenum subtrahatur, sed effervescente ipsam putandum est, dum vel ab inanitis venis ex fomite suo copiosius in habitum trahitur, vel in unam partem conversa, ad vulnus venæ non delabatur. Alias febris putrida, quatenus talis, non indicat venæ sectionem, quia essentia febris requirit, calefacientia & humectantia, sicut & ipse Hippocr. ait: *Febrem frigefaciente medicamento exolvere oportet. lib. de loc. in hom.* De putredine verò conceptis verbis testatur Galen. *11. Meth. c. 15.* quod nec ipsa, nec obstructio per sanguinis missionem curari possit.

14. Qua de causa cum non omnis magnus morbus indicet venæ sectionem, non aliter pro indicante ejus magnus morbus proponi potest, quàm quatenus determinat sanguinis redundantiam, prout accuratè explicant præ cæteris Capiavacc. *in Meth. med. c. 20. In 1. Aph. com. 3. febr. c. 23.* Gavasset: *de indic. curat.*

B

dic. curat.

dic. curat. c. 41. Augen. lib. 1. 2. 3. & 4. de miss. sang. Magnum autem morbum non intelligo tantum presentem, sed ex Gal. *de cur. rat. per sang. miss. c. 8. & Avic. lib. 1. f. 4. doct. 5. c. 20. & Avert. 3. collect. c. 4. in pr.* etiam imminent, quia inter remedia preservative jam supra fuit relata venæ sectio. Nec aliter accipio, quod Galenus ubiq; disputat contra Empiricos *6. Meth. c. 4. 8. Meth. c. 4. de cur. rat. per ven. sect. c. 8. 4. de vict. rat. tex. 19. Secundam interdum esse venam, licet signa plenitudinis non adsint,* quam sanguinem detrahendum, qui nondum quidem partem aliquam corporis gravet, gravare autem possit, quia in fluxu est, aut à dolore calorevé trahitur.

15. Plenitudinem enim, quam magnitudini morbi conjunctam, adæquatam indicans venæ sectionis *Plenitudo non tantum universalis, sed & particularis.* statuimus, non intelligimus tantum universalem, sed etiam particularem, quando sanguis decumbit in cerebrum, renes, colon, ossa, ut eam describit Galen. *lib. de plenitud. c. 4.* Hæc enim, si humor in parte jam firmatus fuerit, indicat *vacuationem* per ipsam partem, si incipiat in partem sese effundere, *derivationem*, si adhuc in venis à termino à quo seu principio moveatur, *revulsionem*, *de cur. rat. per sang. miss. c. 19. in pr.* quod vel ipsa nominum Etymologia insinuat, quoniam derivare nihil est aliud, quam rivulo ad latus abducere, sicut *3. Meth. 3. Galen. à podice derivat per collum uteri, & 4. Meth. 6. derivationem vocat transpositionem ad vicina. lib. 6. Ep. com. 2. tex. 7. 6. tuen. san. 12.* Revellere autem nihil aliud est quam retrahere, & ad fluxionis fontem revocare, quod in principijs morborum potissimum fieri debere *de cur. rat. per ven. sect. c. 19.* docuit, quando humor in fluxu & latioribus hærens venis maxime aptus est, ut retrahatur.

16. Non intendimus quidem his medijs extra corpus evacuare, quemadmodum inter vacuationem & *Derivationis & revulsionis indicantia.* revulsionem distingvit Galen. *3. in 1. Porrh. 53. & de cur. rat. per sang. miss. c. 8.* etiam absentibus notis plenitudinis ab Erasistratæis numerari solitis, *de plenit. c. 6. & 8.* revulsionis gratia venam secatur, ut *& 4. Meth. c. 6.* quoniam affluxus time-
tur etiam

tur etiã in corpore exucco, si dolor urgeat, aut phlegmone partem obsideat: Verum à parte laborante semper intendimus evacuare, in quem finem etiam principijs tumorum, nisi crisis, venenata causa, partis vilitas, aut aliud aliquid contraindicet, reprimentia applicamus, ut præter partis robur, materiam tenuem nondum violenter impactam in proximas venas repellendo, partem laborantem liberam & humoris vacuum reddamus, docente Galen. *ii. Meth. 15. 13. Meth. 6. de cur. per sang. c. 19.*

17. Manet igitur & hinc constans indicatio; quam gravis plenitudo, siue parti imminens, siue eam jam obsidens, præbet: Cæterum, si simpliciter sit evacuandum, nulla specialiori indicatione amplius opus est, si verè revellendum aut derivandum, fluxum siue motum accedere oportet, qui ad hoc remedium determinet, quia idem indicatur, quod curatur, & indicatum, quale hinc est averfio, opponitur fluxui. Sicut quidem partis indicat locum, per quem sit revellendum, ut in Priapismo & lingvæ vitio, quorum ille vomitoria, hoc purgantia indicat, ostendit Gal. *14. Meth. c. 8.* sed ipsam revulsionem non aliundè invenimus, quam ex affluxu *4. Meth. 6. de cur. per sang. c. 19.* derivationem ex fluxu, in venas partis exonerato. *4. Meth. 6. 2. ad Glauco. 2.* Unde constat errare, qui in arthridite, chiroagra, & quibuscunq; humoribus paulò antè locum affectum venam secant, dum materia adhuc est in motu, nec dum constitit, quia præterquam, quod Galen. *2. ad Glauco. c. 2. & 6. 13. Meth.* derivationem scribat deberi morbo inveterato, & humoribus jam inflammationem facientibus, humorem ad locum affectum tendentem, majori cum impetu eò trahunt, & affluxum incitant.

18. Postquam constat de adæquato scopo venæ sectionis, superest, ut cæteros in examen producamus, qui adduntur ab Hippocr. *4. de rat. vict. tex. 19. & 111. & 112. & 113.* Galen. & *8. Meth. c. 4. 11. Meth. c. 14. 4. Meth. 6. de cur. per ven. sect. c. 13.* ex quibus præcipuè nominatur viriũ robur,

Indicatio vi-
talis à viribus.

ita ut illud solum magno morbo adijciat, c. 13. de cur. per sang.
& 4. Meth. 6. licet 4. de rat. vict. tex. 19. melius esse dicat, æ-
tatem florentem cum virium robore & magnitudine mor-
bi unâ numerare. Nec dubium est, virtutem maximè
spectandam esse, quia vires nullum sustinent generosum
auxilium, nisi sint validæ, & ut ait Celsus lib. 2. c. 10. Emo-
ritur vis, si quæ supererat, hoc modo erepta. Multum enim spiri-
tum cum sanguine unâ evacuatur, & cum spiritibus vir-
tus, qua de causa Galen. 5. Meth. c. 13. mulieri Romanæ, hæ-
moptoicæ sanguinem non ausus fuit mittere, licet morbi
causa id exigeret, quia quatrimum propter catharrum pro-
pmodum sine cibo degerat.

19. Cæterum, cum virtus sit ex illorum nume-
ro, quæ conservari, & non auferri seu curari postulant, non
potest ullum curatorium remedium indicare, sed conser-
vatorium, sicut 1. de rat. vict. 44. alimenta, & non medica-
menta, dixit indicari à virtute. Constat autem alimenta
similia esse & nulla vincenti, aut medicamentosa qualita-
te prædita, 1. de fac. alim. 1. 4. Aph. 13. Ergo vires, (verba sunt
Galen. 9. Meth. 13. in pr.) unam rem semper indicabunt,
nempe sui custodiam, ideoq; cum una res nequeat, duo si-
mul indicare, ad indicandam venæ sectionem aliter ab
Hippocr. & Galeno non asciscuntur, nisi quatenus permit-
tant, aut non prohibeant, quemadmodum Hippocr. ipse
explicat 6. Epid. sect. 3. tex. 44. quando inter impedimenta
venæ sectionis ponit tempus anni &c. quod rectè interpre-
tatur Galenus ibid: Nisi vires, aut anni tempus, aut ætas vetent.
Et apertè de cur. per sang. mis. c. 13. Morbi magnitudo cum virium
robore, primi sunt mittendi sanguinis scopi: ille quidem, quæ facien-
da sunt, indicans, hic tanquam illum haud prohibens, id quod contra-
indicare juniorum Medicorum quidam appellant. Nonnunquam enim
affectio mittendum sanguinem commonet, cæterum virium contra ro-
bur prohibet. In 11. Meth. c. 14. utitur verbo dissuadendi, ipse o-
ptimus interpretor eorum, quæ alibi ex recepto usu Medico-
rum implicatius proposuerat.

20. Sub

20. Sub viribus tanquam coindicantia, non-
nunquam etiam prohibentia, complectimur ætatem, tem-
periem, anni tempus, regionem, consuetudinem, & cætera,
quæ coacervat Avert. 3. collect. c. 4. Galen. 1. ad Glauc. c. 14.
Avicen. lib. 1. F. 4. doctr. 5. c. 20. idq; de Galeni præscripto
13. Meth. c. 16. licet aërem & habitum corporis, ætati, ma-
gno morbo & virtuti robustæ accenseat, 4. de rat. vict. 19.
ubi præcipuè etiam ætatem puerilem negat redigi debere
ad virtutis æstimationem, sicut & 4. Meth. 6. quando ait:
*Magnitudinem morbi ac virium robur mittendum sanguinem indica-
re, exceptis tamen à sermone pueris: sub virium debilitate non
putat pueros excipi, quod sic explicat d. tex. 19. Senex qui-
dem non per se, quod sit annis gravis, sed propter virium imbecillitatem
non fert sanguinis detractionem. At pueri, quanquam vitali facul-
tate valent, tamen neq; ipsi missionem sanguinis ferunt, horum enim
substantia cum propter humiditatem, tum propter temperaturæ cali-
ditatem promptè in vaporem abit. Non egent autem sanguinis detra-
ctione, qui innatam à temperatura evacuationem habent. Quam
rationem repetit 11. Meth. c. 14. & 9. Meth. c. ult.*

Ætas quate-
nus indicet.

21. Nihilominus, si quis rationem ipsam con-
sideret paulò diligentius, non aliò deducit, quam ad viri-
um æstimationem, nec tam præcisè 14. annum ætatis, in
quo primùm liceat venam secare, ut Galenus loqui vide-
tur 11. Meth. 14. præfinit, quanquã regulæ artis de ijs concipi
debent, quæ fiunt ut plurimum. Præter cursum autè natu-
ræ evenit, ut ante illam ætatem cuiquam vena tutò possit
aperiri ob perennem defluxum substantiæ. Si tamen eve-
niat, præcisè annorum numerum spectandum non esse,
monet Galen. de cur. rat. per sang. 13. in si. de septuagenarijs
loquens, in quibus plus periculi metuendum propter viri-
um majorem imbecillitatem, & 8. Meth. c. 4. non obscure
totam rem ad virium robur refert, quod rectissimè profe-
cutus est Celsus lib. 2. c. 10. *In pueris sanguinem mitti, & in se-
nioribus, & in gravidis quoq; mulieribus, vetus non est: siquidem an-
tiqui primam ultimamq; ætatem sustinere non posse hoc auxiliij genus
judicabant,*

Pueris an se-
canda vena.

judicabant, persvaserantq; mulierem gravidam, que ita curata esset, abortum esse facturam. Postea vero usus ostendit, nihil ex his esse perpetuum, aliasq; potiores observationes adhibendas esse, ad quas dirigat curantis consilium debeat. Interest enim, non quæ ætas sit, neq; quid in corpore intus geratur, sed quæ vires sint.

22. Quin etiam Avenzoar filio trimulo (alij legunt septennali) venam aperuit, & hoc remedio ab imminente morte ipsum liberavit, quod non obscure probare videtur Averr. 3. Collect. c. 4. Nam cum natura viam nobis monstret, in ardentibus & phrenitide multos puerorum utiliter judicans per hæmorrhagiam, cur minister ducẽ audacter non sequatur? modò indicationes omnes præsto sint, quæ venæ sectionem svadent, ut gravis morbus ex sanguinis abundantia, cum virium robore, & puerilis evacuationis suppressione, cujus indicium licet petere ex habitu & temperie corporis una cum morbo plethorico ex suppressione genito. Huic enim ex natura puerili nihil obstat, quod impedire possit, imprimis cum Galen. puerum Epilepticum purget, de puer. Epilept. & purgatio non minus sit vehemens remedium, quam venæ sectio, & cum 9. Meth. c. ult. dissipationem per habitum adducẽs, propter eam dicat minus in pueris exhauriendum, quod non obscure etiam elicitur ex c. 14. de rat. cur. per sang. & c. 8. lib. de sect. ubi minus detrahendum, quam plenitudo indicet, monet in pueris, & qui sint tenero habitu. Quod si minus detrahendum, Ergo aliquid, quia comparativum præsupponit positivum, ut ait alicubi Cajetanus.

23. Fecerat Cels. d. c. 10. mentionem etiam gravidarũ & valentes tutò curari venæ sectione dixerat, quod nos iisdem rationibus evincimus, quia, si sanguis abundat, modò vires constant, nullum abortus periculum impendet, cum multæ perperuò per uterum purgentur, nec tamen abortiant, sed imbecilles tantum fætus gerant, ut censet Hippoc. 5. Aph. 60. Item cum gravidas medijs mensibus liceat purgare, libr. 4. Aph. 1. lib. 5. Aph. 29. Purgatio autem non tantum, quod

An gravidis
secunda vena.

quod deorsum agat, sed quod ut plurimum, uterum simul
moveat, tam propter qualitates diureticas, quam vicinita-
tem partium, multò plus obest, quàm venæ sectio, quæ po-
tissimùm primis mensibus parum incommodi afferre po-
test in corpore Plethorico, quia paucò alimento contentus
vivit conceptus. Unde Hippocr. ait 5. Aph. 31. abortum ex
secta vena potissimùm contingere, *si fetus grandior fuerit.* Sed
nec tum nimium timemus, si mulier fuerit admodum ple-
thorica, quod est venæ sectionis indicans, quia alimentum
fætui non subtrahitur. Jam enim monuit Galenus *in com.*
Aph. plurimos Aphorismorum non esse universales, nisi ut
plurimum, ut & qui hunc præcedit: *Mulierem gravidam acu-
to morbo corripit le. hale.* Quid, si verò instet periculum abor-
tus? *Si nullum appareat aliud auxilium,* ait Celsus, *perituraq; sit,*
quæ laborat, nisi temeraria quoq; via fuerit adjuta, in hoc statu boni
medici est ostendere, quam nulla spes sine sanguinis detractioe sit,
fateriq; quantus in hac ipsa re sit metus: Et tum demum, si exigatur,
*sanguinem mittere. De quo dubitari in ejusmodi re non oportet. Sa-
tius est enim anceps periculum experiri, quam nullum. Satius est*
matrem servare cum periculo fætus, quam utrumq; in cer-
tum periculum mortis præcipitem intempestivo metu de-
trudere.

24. *Ætas igitur & uteri gestatio & si quæ sunt*
similia, non aliter prohibent venæ sectionem, quam qua-
tenus deiciunt vires, quod de ætate ex assignata ratione
porrò patet. Virtus enim potissimùm consistit in substan-
tia & calido substantiali partium, 11. Meth. c. 1. & 3. sicut &
substantiæ conservatione vires conservari scribit Galen. 9.
Meth. 13. Substantia autem puerorum dissipatur, 4. de rat. vict.
com. tex. 19. Ergo & vires, & propter virium dissipationem,
in pueris a vena secanda abstinendum. Quod si offeratur
puer, cui dissipatio suppressa vires non disjecerit, nec ratio
superest, cur a tam nobili præsidio arceri debeat. Recenti Hyrudines an-
orum plurimi hyrudines in pueris adhibent, quas etiam cæ-
eis hæmorrhoidibus applicant. Sed præterquam, quod san-
gvinem

guinem exugant tantum dulcem & tenuem, crassum & corruptum, qui vel ab ipsis respuitur, vel angustum foramen penetrare nequit, intus relinquentes, causa non est, cur venæ sectioni præferri debeant, cum tam sit in nostra potestate parum evacuare per apertam gladiolo venam, quam si hyrudines apposuerimus.

*Symptoma &
gravis morbus
quid indicent.*

25. Sic si gravi aliquo morbo corpus obsideatur, qui vires prostraverit, aut eadem à violento aliquo symptomate dissolvantur, ut vigilijs nimijs, dolore intenso, convulsione, alvi profluvio symptomatico morbis superveniente, 1. ad Glau. c. 14. in pr. si ventriculi refrigeratum, ut ait Averr. 3. Collect. c. 4. existat, simul ac nauseabundum & imbecillum, in tantum à sanguinis missione abstinendum, quantum vires deiciuntur, ad quarum indicantia hæc omnia referuntur, ut eleganter docet Hippocr. quando ait: *Alvo fluente sanguinem non mittito: Nam si post venæ sectionem fluor perseveraverit, virtus imbecillior redditur.* Item Galenus 1. ad Glau. c. 14. *In convulsione tantum non mittendum, quantum morbus exigit: sed aliquid etiam accidenti relinquendum, cujus causa sæpè sudores eveniunt, & vigiliæ molestant, & vires ægri debilitantur.*

Temperamentum.

26. Ad vires itidem revocantur temperamentum & habitus corporis. Nam qui natura calidi & sicci sunt, ait Galen. 1. ad Glau. c. 14. omnes facile ab integris evacuationibus offenduntur, magisq; alterantia requirunt, quam evacuantia, 1. ad Glau. c. 7. nec Venerem, famem & inediam, unquam sine incommodo perferunt, 8. Meth. c. 2. propter paucitatem spirituum, sicut nec pueri aut mulieres teneræ, propter substantiæ fluxibilitatem. de rat. cur. per sang. c. 14. Si enim propter dissipationem spirituum aut abstinendum est, aut parum detrahendum, multò magis propter dissipationem substantiæ, quæ accidit calidis, humidis, ut totidem verbis docet Galenus de cur. per sang. miss. c. 6. 14. 9. Meth. c. 17. 4. rat. vict. com. tex. 19. quæ rectè imitatus est Fernel. 2. Meth. c. 11. Licet enim vires valeant & copia sanguinis

Sanguinis adsit in tali temperamento, stabiles tamen non sunt, quia facile exolvuntur, & non debemus tantum spectare vires presentes, sed & futuras, quas cum collapsuras timebat Galen. 1. ad Glauco. c. 14. in febre cum diminuto alvi fluore, venam tundere non audet. Frigida verò temperies contraindicat propter insequentem refrigerationem. de rat. cur. per sang. c. 14.

28. Habitus corporis densus & solidus, quia firmas continet vires, nec Spiritus facile sinit evaporare, integram vacuationem sustinet sine noxa: contra verò sese habet mollis, humidus & diffluens, quia, præterquam quod imbecillis sit, valida evacuatione citò exhauritur & dissolvitur. Pingves, quia ad temperamentum vergunt frigidum, & venas exiles habent seu compressas, quæ à circumfluo adipe, exhausto sanguine, facile coangustantur & subsidunt, ut & illi, qui sunt præter modum macilenti, validam vacuationem respuunt: 1. ad Glauco 14. quanquam Galenus 6. Ep. com. 3. tex. 29. mulieri gracillimæ ausus est venam secare, sed cui jam octo menses, purgationes menstruæ suppressæ fuerant & venæ turgebant. Partibus enim seminalibus non absumentis, vires constare poterant.

29. Externum aërem ad temperiem redigit ipse Galen. 9. Meth. c. 14. inquit: *Corporis intemperies, quæ illo tempore fuit, quo id egrotare cepit, quæq; ad inveniendâ remedia est utilis, ex natura, ætate, consuetudine & ambiente nos aëre ortum habet: Ambiens autem comprehendit sub se regionem, anni tempus & cæli statum, ut ibidem affirmat, & 4. Meth. c. 3. nullam externarum causarum inter scopos agnoscit, nisi quatenus recessum à naturali statu designent, &c. 8. Meth. c. ult. 9. Meth. c. 14. 17. 11. Meth. c. 1. Aut. lib. de ren. affect. dign. c. 5. ex quibus omnibus calida & sicca constitutio, qualis incidit æstate, sub Syrio & teste Avic. in regionibus meridionalibus, damnatur, quia vires cum spiritu absument, & per apertos poros dissipat. Frigus verò calorem nativum, subtracto fomite, magis extingvet; humiditas corpora nimis fluida & dissolu-*

C

dissolu-

dissolutioni obnoxia facit, ideoq; temperata probat Hipp. 6. Aph. 47. *Quibuscunq; venæ sectio vel purgatio cum medicamento convenit, his venam incidere aut pharmacum propinare Vere convenit.* Ubi Galenus in comm. addit, *Autumnus*, qui & ipse Galeno temperatus est, sed inæqualiter. Huc trahi potest, quod Hippocr. 4. Aph. 5. *difficiles scribit, fore purgationes per medicamenta, ante & sub exortum canis*, quoniam inter cæteras rationes, quod exusti humores à vehementia purgantium incendantur, & duos contrarios motus sustineat corpus, pharmaco trahente ad centrum, calore evocante ad superficiem, etiam hanc ascribit Galen. in comm. *Quod natura ob æstum imbecilla, purgatione dissolvatur.* Imbecillitas autem virium tam prohibet purgationem, quam sectionem venæ.

Consuetudo

29. Superest ex vulgatis indicantibus consuetudo, & quæ sub nomine *Artis* addit Avicenna, exercitia. Maximam enim vim consuetudinis esse in rebus omnibus docet Hippocr. 2. Aph. 50. unde sententiam hanc traxit Celsus lib. 1. c. 3. *Quod contra consuetudinem est, nocet, seu molle seu durum sit.* Item præceptum illud lib. 1. c. 1. *Sanam hominẽ oportet varium habere genus vitæ: modo ruri esse, modo in urbe, sæpiusq; in agro, navigare, venari, quiescere interdum, sed frequentius se exercere. Interdum balneo, interdum aquis frigidis uti: modo ungi, modo id ipsum negligere: nullum cibi genus fugere, quo populus utatur: interdum in convivio esse, interdum ab eo se retrahere: modo plus justo, modo non amplius assumere.* Sic enim Hippocr. *Ad insolita etiam facienda mutatio*, quò natura in tempore ijs insvescat, quod ad venæ sectionem accommodat Galenus de rat. cur. per sang. quando consuetis tutius secari venam scribit, & inter indicantia plerunq; consuetudinem annumerat. 8. Meth. 3. 9. Meth. 14. 11. Meth. c. 5. 10. Meth. c. 1.

30. Vertitur enim consuetudo in naturam, sicut Arist. de mem. & remin. c. 3. 7. Eth. c. 10. docet, & proinde ut natura se habet ad curationem, ita & consuetudo; nisi quod hoc interfit, quod consuetudo indicet tantum mediatè & tanquam signum naturæ, sicut ipse Galenus 11. Meth. c. 5.
ejus

ejus considerationem revocat ad temperiem: & Hippocr.
ait: *In singulis perpende vim & speciem morbi, atq; hominis naturam
& egrotantis in victus ratione consuetudinem.* 2. de rat. vict. tex. 36.
quī paulò ante tex. 32. veruerat venas intempestivè & re-
pente inanire, quia insveta molestius semper feruntur, ut
in comm. illic Galenus explicat, & libr. de consuetud. Exercitatio
Exercitia deniq; ad vires redigit ipse Avic. quando venæ sectio-
nem à quavis arte laboriosa inhiberi scribit, ut onerum ge-
statione, aut diuturna in balneo conversatione, quæ spiri-
tus dissolvunt, & vires exhauriunt.

31. Apparet, quomodo secundaria indicantia
omnia redigantur ad virtutem, & eatenus indicationem de
se præbeant, quatenus limitant aut designant facultatum
robur, quanquam alia intentione eadem posse ad causam
redigi non nego. Nam calidum, humidum temperamen-
tum venæ sectionem coindicare potest, quatenus sangvi-
ne & humoribus replet vasa, quod Augenius objicit Ferne-
lio, & Fernelius ipse confitetur his verbis: *Quodcumq; corpus
inde humidum vocant, quod multo humore abundat in venis recondi-
to, facillimè evacuationem sustinet.* 2. Therap. c. 11. Verum qua-
tenus facile resolvitur, sive relatum ad vires, dissuadere.
Ita frigus prohibet venæ sectionem, non tantum propter
metum extinctionis virium, sed etiam quia humorem qua-
si congelat, & ad fluxum ineptum reddit. Econtrario
ver non tantum consentit sanguinis missioni propter mo-
deratam temperiem, sed etiam quia fundit sanguinem &
copiosorem generat, quem in sinem ante sectionem solet
imperari motus, sed levis, ne sanguis agatur in furorem &
effusio sisti postea non possit.

22. Cum igitur dicente Galeno 10. Meth. c. 1. Duo primi
tres sint primi scopi, quæ ut in febribus putridis, ita & in a- scopi mit-
lijs morbis cum causa antecedente, vel continente, agen- tendi san-
dorum indicationes præbent: *Affectus, Causa & Virtus, & gvinis.*
constet venæ sectionem pertinere ad remedia non curato-
ria, quæ

ria, quæ à morbo ipso peti solent, sed præservatoria, quæ à causis, quia proximus ejus effectus est evacuare sanguinem, nequeunt plura ejus indicantia excogitari, quàm *Sanguis morbum magnum vel inferens vel minitans, & virium, sive presentium, sive futurarum robur*, quorum ille sui ablationem indicat, hoc conservationem, ideoq; in tantum permittit sanguinem exhauriri, quantum facultas non supprimitur. Sanguinis autem redundantis seu plethoræ, & magni morbi definitio ex Pathologicis petenda, ut & virium facultas, quoniam Therapeutica pathologiæ cognitionem ubique præsupponit. Invento remedio ex legitimis scopis adjicienda esset Methodica administratio, in Quantitatis tam discretæ quàm continuæ, Loci, Temporis & Modi determinatione consistens, sed quia prolixior foret disputatio, quam ut una vice expediri posset, commodiori tempore residuum reservabimus.

Quæstiones.

An vena sectioni præmittenda purgatio? N.

An extractio Opij, bioscyami, Croci, junctis legitimis corrigentibus, quæ Laudanum vulgò vocatur, tuto exhiberi possit? A.

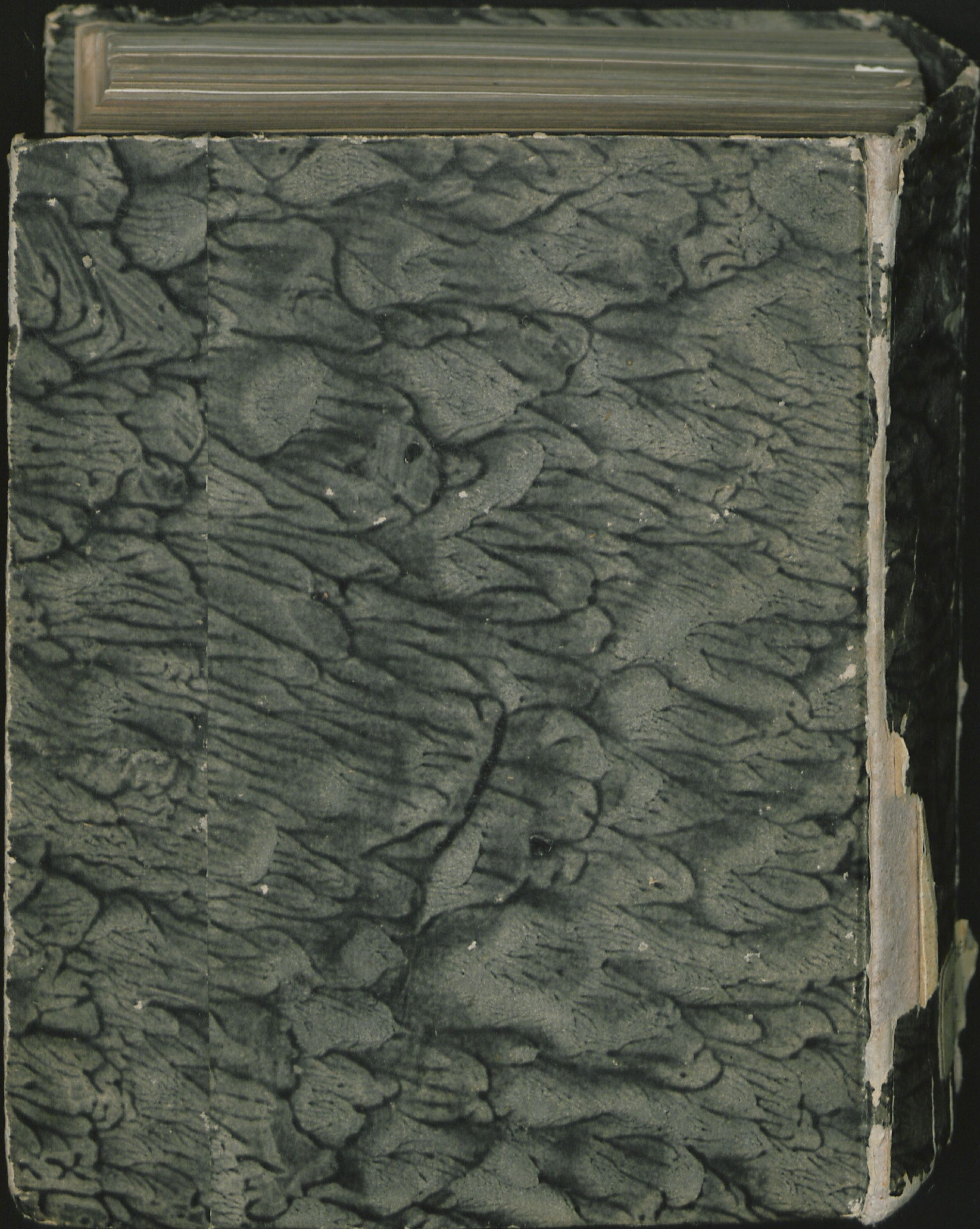
Utrum Aurum verum naturale per artem possibile sit produci? A.

Utrum amor certæ alicujus personæ per philtrea sine Magia possit propinari? N.

Utrum Emplastra armamentaria, quæ vocantur Paracelso in Chir. par. virtute Physica possint agere in distans? N.

•••(S)•••

38

IO THERA-
TICA

Ms. 286a

LECTIONE.

de
SANGVINIS
MITTENDI
PIS.

am
spicijs
Dr. Max.

Academia

rtana
SIDE

ARNISÆO
& P.P.

dam suscipit
februar.

S GOSKY
fius.
sophorum majori
ra 7.

ltzij exscripta
1611.